

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3308-12

meddelad i Stockholm den 23 april 2013

KLAGANDE

Göteborgs kommun

Ombud: AA
Social resursförvaltning
Box 7010
402 31 Göteborg

MOTPART

Migrationsverket
Verksamhetsområde mottagning
Bosättnings- och statsbidragsheten
601 71 Norrköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 23 maj 2012 i mål nr 2255-11

SAKEN

Statlig ersättning för flyktingmottagande

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar med ändring av underinstansernas avgöranden att Göteborgs kommun är berättigad till ytterligare statlig ersättning med 1 100 kr.

Dok.Id 131196

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

Göteborgs kommun ansökte hos Migrationsverket om ersättning enligt 21 § förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m., ErsF, för kostnader kommunen haft under perioden april – juni 2009 för en 17-årig flicka som var placerad i ett familjehem. Ersättning beviljades med 14 551 kr. Migrationsverket avtog dock en begäran om ersättning med 1 100 kr för inköp av en mobiltelefon. Migrationsverket ansåg att denna kostnad inte kunde ersättas med stöd av 21 § ErsF. Förvaltningsrätten avtog kommunens överklagande. I det nu överklagade avgörandet avtog även kammarrätten kommunens överklagande. Enligt kammarrätten bör ersättning inte lämnas för andra kostnader än sådana som enligt Sveriges Kommuner och Landstings cirkulär 08:81 bör ingå i arvudet eller i omkostnadsersättningens grund- och tilläggskostnader. Kostnaden för en mobiltelefon kan enligt kammarrättens uppfattning inte anses ingå häri.

YRKANDEN M.M.

Kommunen yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen beslutar att den ska få ersättning för kostnaden för en mobiltelefon med 1 100 kr. Kommunen anför till stöd för sin talan bl.a. följande. Flickans familjehem får sitt uppdrag av socialnämnden. Uppdraget grundar sig på den plan som upprättats för flickan och innehållet i vården övervägs regelbundet i enlighet med bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Till familjehemmet har utbetalats omkostnadsersättning som är avsedd att täcka grundläggande behov för flickans livsföring. Flickans behov utöver de grundläggande har prövats när de uppstått och ersättning utbetalats som extra omkostnad till familjehemmet.

Tilläggskostnaden utgör en vårdkostnad vid placering i familjehem. Beviljande av tilläggskostnader till barn i familjehem föregås alltid av noggranna överväganden med hänsyn till barnets individuella behov. De överväganden som gjordes vid den individuella behovsprövningen överensstämmer med vad som enligt Sveriges Kommuner och Landstings cirkulär 08:81 ska beaktas vid inköp av extra utrustning. Flickans behov av en mobiltelefon baserades främst på att hon skulle

Mål nr
3308-12

få möjlighet att kontakta familjehemmet vid behov under skoldagen och i andra situationer. De ensamkommande barnen får stöd och biståndsinsatser på samma villkor som andra av kommunen familjehemsplacerade barn.

Migrationsverket bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Den extra omkostnaden för inköp av en mobiltelefon ingår i den schablonersättning som kommunen redan har erhållit enligt 10 § ErsF. Kostnaden kan därför inte ersättas enligt 21 § ErsF. Denna bestämmelse ger rätt till ersättning för kostnader som har ett direkt samband med barnets fostran och omvårdnad. Inköp av en mobiltelefon kan inte anses utgöra en sådan kostnad. Enbart det faktum att kommunen har utbetalat ersättningen som en omkostnad till familjehemmet medför inte att kostnaden ska omfattas av begreppet vård i annat hem än barnets eget enligt 21 § ErsF. Sveriges Kommuner och Landstings cirkulär är att betrakta som en rekommendation som är avsedd att ge vägledning till kommunens handläggare men som inte kan anses vägledande vid bedömning av ersättning enligt 21 § ErsF.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Den rättsliga regleringen m.m.

I propositionen om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna, m.m. (prop. 1989/90:105) föreslog regeringen bl.a. att riksdagen skulle godkänna riktlinjer för ersättning till kommunerna för flyktingmottagande. Förslaget gick i korthet ut på att huvuddelen av det dåvarande bidraget till kommunerna slogs samman till en samlad schabloniserad ersättning som normalt utgår per mottagen flykting med ett visst belopp i kronor. Ersättningen avsåg att täcka genomsnittliga kostnader och bidrag för bl.a. ekonomisk hjälp till försörjning, bostadskostnad och svenskundervisning. Det påpekades att det emellertid även i fortsättningen skulle finnas behov av vissa särskilda ersättningar vid sidan av schablonersättningen, bl.a. för kostnader för vård av vissa barn utan egna vårdnadshavare (a. prop. s. 19). I ett förslag till riktlinje angavs att ersättning lämnas för faktiska kostnader för sådan vård av ensamma flyktingbarn under 18 år

som sker med stöd av bl.a. socialtjänstlagen. Under skälen för förslaget angavs att kostnaden i det enskilda fallet kan vara mycket hög och att det därför är svårt att inordna denna ersättning i en schablonersättning. Ersättning bör lämnas för hela den faktiska vårdkostnaden. Schablonersättning bör också lämnas enligt de regler som gäller för övriga flyktingar för att täcka övriga kostnader (a. prop. s. 25).

Sedan riksdagen godkänt förslaget till riktlinjer beslutade regeringen den nu aktuella förordningen. Av 21 § första stycket i den i målet tillämpliga lydelsen (SFS 2007:627) följer bl.a. att ersättning beträffande ensamkommande barn lämnas för kommunens kostnader för sådan vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen. Av andra stycket framgår att ersättning lämnas också för vård av den som fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder.

Enligt 6 kap. 1 § första stycket SoL ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende. I andra stycket anges att socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Av 7 § framgår vidare att socialnämnden, vad gäller familjehemsplacerade barn, ska medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden, verka för att de får lämplig utbildning samt lämna vårdnadshavarna och dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

I socialnämndens förpliktelse att tillhandahålla god vård ligger även ett kostnadsansvar (se RÅ 1988 ref. 80 I och II).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Enligt 21 § första stycket ErsF ska ersättning lämnas för de kostnader som kommunen haft för sådan vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen.

Av förordningstexten framgår inte annat än att hela kostnaden ska ersättas. Att ersättning ska lämnas för hela den faktiska vårdkostnaden vinner även stöd av ovan angivna propositionsuttalanden.

Familjehemsplacering utgör sådan vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen. Frågan är då om kommunens kostnad för inköp av en mobiltelefon åt en familjehemsplacerad 17-årig flicka är en del av denna vård. För det fall kostnaden hänförs till denna vård täcks den inte av den schablonersättning som betalats ut med stöd av 10 § ErsF.

Enligt 6 kap. 1 § första stycket SoL ansvarar socialnämnden för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vid familjehemsplacering gäller att socialnämnden gentemot familjehemmet svarar för uppkommande kostnader. Några författningsföreskrifter som reglerar denna ersättningsskyldighet finns inte. I stället tillämpas en ordning som i princip bygger på att avtal träffas mellan berörd kommun och familjehemmet. Enligt denna ordning delas ersättningen upp i huvudsakligen två delar, en omkostnadsdel och en arvodesdel. Sveriges Kommuner och Landsting utfärdar cirkulär med rekommendationer och vägledning beträffande ersättningsbelopp och därmed sammanhängande frågor enligt vad som närmare framgår av kammarrättens avgörande.

I det ansvar som en kommun har för att den som tas emot i ett familjehem får en god vård, ligger ett ansvar för att täcka samtliga kostnader som är förbundna med vården. Detta innebär att de omkostnadsersättningar som lämnas till ett familjehem utifrån rekommendationerna i Sveriges Kommuner och Landstings cirkulär utgör kostnader för vården i familjehemmet.

Det förhållandet att en kommun vid sin tillämpning av socialtjänstlagen lämnar familjehem ersättning som går utöver rekommendationerna i cirkuläret hindrar dock inte att ersättningen är en kostnad för vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av denna lag. Under förutsättning att samma principer för ersättning

Mål nr
3308-12

tillämpas som gäller för andra av kommunen familjehemsplacerade barn, utgör således även en sådan ersättning en kostnad som ska ersättas enligt 21 § ErsF.

Kommunen har uppgett att ensamkommande barn får stöd och biståndsinsatser på samma villkor som andra familjehemsplacerade barn. Det saknas skäl att ifrågasätta denna uppgift.

Kommunen har gjort bedömningen att den i målet aktuella flickan hade behov av en mobiltelefon för att få en god vård. Flickans behov av en mobiltelefon grundades främst på att hon skulle få möjlighet att kontakta familjehemmet vid behov under skoldagen och i andra situationer. Det finns inte anledning att ifrågasätta denna bedömning.

Den kostnad kommunen haft för inköp av en mobiltelefon är därmed en kostnad för sådan vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen och för vilken ersättning ska lämnas enligt 21 § ErsF. Överklagandet ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Karin Almgren, Olle Stenman, Erik Nymansson och Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Wännström.